

ادعای برخی اخبار غیر رسمی از مواجهه تند شورای حکام و کشورهای حاضر در برنامه جامع اقدام مشترک علیه ایران

نامش برجام بود

مهدی بازرگان

مهدی بازرگان: در حالی ند پاریس، سخنگوی وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا در نشست خبری از توقف مذاکرات به دلیل «خواسته‌های فرابرجامی» تهران سخن گفت که پیش از او همتای ایرانی‌اش هم از معطل‌ماندن گفت‌وگوهای هسته‌ای در سایه تعلل و سکوت دولت بایدن در قبال ابتکارات مشترک جمهوری اسلامی و اروپایی‌ها سخن گفته بود. در این بین بیانات دیپلماتیک دو طرف طی ۸۳ روزی که از ترک وین می‌گذرد، کمکی به بهبود شرایط نکرده است. انداختن توپ در زمین یکدیگر توسط تهران و واشنگتن عملا تأخیر در احیای برجام، دورشدن فضای حصول توافق و تعمیق کسل را به دنبال دارد؛ بارها گفته شده فارغ از اینکه کدام طرف مسئول ایجاد چنین شرایطی است بی‌شک تداوم این وضعیت پیش از آنکه به ضرر غرب و آمریکا باشد، ایران را در محخصه جدی‌تری قرار می‌دهد.

مذاکرات با روسیه

بار شاهد شرایط متفاوتی درخصوص مذاکرات وین هستیم که از ۲۰ اسفند ۱۱/۱۴۰۰ مارس با توییت معروف جوزف بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا تاکنون در کما به سر می‌برد. در چنین شرایطی زرمزه احتمال شکست مذاکرات به کوش می‌رسد، همچنان که رابرت مالی در جلسه چهارشنبه گذشته استماع کنگره احتمال شکست احیای برجام را قوی‌تر از موفقیت در این مورد می‌داند که سبب می‌شود رفتارهای محافظه‌کارانه آژانس و شورای حکام ماهیتی تهاجمی‌تر علیه تهران پیدا کند.

نکته قابل تأمل دیگر به بازی متفاوت روسیه در قبال ایران بازمی‌گردد. به این معنا که اگر در نشست پیش‌روی شورای حکام قطع‌نامه‌ای علیه ایران به رای گذاشته شود، احتمالا مسکو نیز همسو با واشنگتن و اروپایی‌ها به آن رای مثبت خواهد داد. چراکه در صورت صدور قطع‌نامه علیه تهران شاهد تصاعد تنش و حساسیت‌ها در پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران خواهیم بود که ضمن حفظ اهرم فشار ایران بر سر غرب در میانه جنگ اوکراین به سیر صعودی قیمت انرژی هم کمک خواهد کرد تا اهرم دوم روس‌ها هم در حوزه وابستگی انرژی کماکان حفظ شود. به هر حال مسکو از قیمت‌های بالای نفت سود می‌برد و نسبت به احیای برجام بی‌میل‌تر از گذشته است.

البته این مسئله دو رو دارد. به عبارت دیگر هرچند انتشار دو گزارش از سوی رافائل گروسسی، مدیر کل این آژانس شاید با هدف صدور قطع‌نامه از سوی شورای حکام در نشست هفته آتی صورت گرفته باشد، اما در حالی که بسیاری نگران صدور قطع‌نامه ضدایرانی در نشست هفته آینده شورای حکام هستند، این احتمال نیز وجود دارد که به دلایلی از جمله قیمت بالای نفت در بازارهای جهانی که به ۱۲۰ دلار رسید، غرب فعلا از تشدید تنش با ایران خودداری کند.

با این حال به موازات داغ‌ترشدن تئور انتخابات میان‌دوره‌ای گویا نقش مخرب کنگره هم علیه برجام هر روز شدت بیشتری

شکندنگی بیش از حد فضای سیاسی – اجتماعی داخلی، بحران اقتصادی و معیشتی و فقدان سرمایه اعتماد مردمی ذیل اتفاقات تلخی چون متروپل در آبادان و… شرایطی را شکل داده است که واشنگتن بنایی برای رجوع به سیاست احیای برجام ندارد چراکه احیای برجام و لغو تحریم‌ها به گذار از این وضعیت در ایران کمک خواهد کرد؛ بنابراین تغییر رفتار و تغییر زبان دولت بایدن در سایه بازگشت به گروهان‌گیری نفتی، سفت‌کردن شیر معافیت‌های تحریمی برای ایران، عدم خروج سپاه از لیست گروه‌های تروریستی در کنار برنامه‌های ضدامنیتی اسرائیل از ترور تا خرابکاری و نیز پررنگ‌ترشدن نقش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به عنوان عامل تشدید فشار با هدف تداوم بحران‌های فعلی در ایران قابل ارزیابی است.

در همین راستا محتوای دو گزارش جداگانه دوشنبه جاری آژانس بین‌المللی انرژی اتمی احتمالا موجب آن خواهد شد که نشست فصلی شورای حکام آژانس که قرار است از ۶ تا ۱۰ ژوئن (۱۶ تا ۲۰ خرداد) برگزار شود، به نشستی داغ و پرسروصدا بدل شود. خصوصا که نباید تلاش‌های نفتالی بنت، نخست‌وزیر اسرائیل را در اتهام‌زنی به ایران مبنی بر سرقت اسناد آژانس و سوءاستفاده از آنها برای دورزدن نظارت‌های این نهاد از نظر دور داشت.

با توجه به جزئیات این دو گزارش آژانس و نیز تقلاهای تل‌آویو، این بار احتمال صدور قطع‌نامه‌ای در نشست پیش‌روی شورای حکام آژانس علیه پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران بیش از دفعات پیشین خواهد بود؛ چراکه دوره‌های قبلی نشست اعضای شورای حکام تا حد بسیار زیادی متأثر از فضای مثبت دیپلماتیک، ذیل انجام گفت‌وگوها در وین و امید برای رسیدن به توافق و احیای برجام بود؛ بنابراین آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و اعضای شورای حکام از اتخاذ سیاست‌ها، تصمیمات و اقداماتی که مخل مذاکرت باشد یا به تحریک جمهوری اسلامی ایران بینجامد، خودداری می‌کردند. ولی این

رویترز مدعی تهیه پیش‌نویس قطع‌نامه شورای حکام علیه ایران شد

نشست داغ یا جنگ روانی

شرق: انتشار خبر رویترز مبنی بر تلاش مشترک ایالات متحده آمریکا و تروینکای اروپا درخصوص تهیه پیش‌نویس قطع‌نامه‌ای برای ارائه به نشست بعدی شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با هدف پاسخ‌گوکردن جمهوری اسلامی ایران در قبال سؤالات پادمانی آژانس درباره کشف ذرات اورانیوم در سه محل هسته‌ای، گمانه‌زنی‌های قبلی را درباره حساسیت نشست پیش‌روی شورای حکام و تأثیرات جدی، فوری و مستقیمش بر تحولات بعدی نزدیک به واقعیت کرده است.

هرچند می‌توان این خبررسانی رویترز را نوعی فشار سیاسی و به تعبیری عملیات روانی برای منعطف‌کردن مواضع ایران در آستانه نشست شورای حکام در جهت همراهی تهران با انتظارات و خواسته‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تعبیر و تفسیر کرد؛ اما اگر براساس گزارش رویترز چنین تلاشی بین واشنگتن و برلین، لندن و پاریس وجود داشته باشد و در نهایت شورای حکام بر مبنای این پیش‌نویس مدنظر، قطع‌نامه‌ای علیه ایران صادر کند، عملا محاسبات سیاسی و خوش‌بینی پاره‌ای از کارشناسان و تحلیلگران برای ازسرگیری مذاکرات وین و احتمال احیای برجام رنگ خواهد باخت؛ به‌ویژه آنکه به فاصله ساعاتی از انتشار این خبر شاهد واکنش تند سعید خطیب‌زاده، سخنگوی وزارت امور خارجه بودیم که صراحتا بیان کرد: «ایران به هر اقدام غیرسازنده در شورای حکام پاسخ محکم و متناسب را خواهد داد و مسئولیت پیامدهایش بر عهده آنهایی است که به شورای حکام و گزارش مدیرکل به‌عنوان اهرم فشار و ابزار بازی‌های سیاسی علیه جمهوری اسلامی نگاه می‌کنند».

همین واکنش تهران به‌تنهایی گویای آن است که علاوه بر نشست داغ و حساس شورای حکام در هفته آتی باید منتظر جنگ تمام‌عیار دیپلماتیک بعدی آن هم بود که ضمن به محاق بردن مذاکرات وین می‌تواند کار را به جاهای باریک‌تر بکشاند. ذیل این نکته فعال‌شدن مکانیسم ماشه و مهم‌تر از آن ارجاع فوری پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران به شورای امنیت سازمان ملل دو گزینه محتمل بعد از صدور قطع‌نامه احتمالی شورای حکام خواهد بود؛ چراکه به نظر نمی‌رسد تهران و مشخصا دولت رئیسی در فضای کنونی که تحت فشار طیفی از مجلس بازدهم قرار دارد، بتواند از قانون اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها عدول کند. از این منظر می‌توان تشدید دوقطبی درون‌ساختاری با محوریت تقابل دولت و طیف رادیکال مجلس را هم بعد از قطع‌نامه احتمالی شورای حکام شاهد بود. مگر آنکه مدیریت به گذار کم‌هزینه‌تر از این شرایط بیندیشد.

ناگفته نماند که انتشار خبر تلاش مشترک اروپایی‌ها و ایالات متحده برای تدوین پیش‌نویس صدور قطع‌نامه در نشست شورای حکام علیه ایران در دل خود حکایت از شکست سفر باقری‌کنی به اسلو را هم دارد. به هر حال تا همین‌جای کار هم کسل تهران– واشنگتن به دلایل متعدد برای ازسرگیری مذاکرات و احیای برجام پرشدنی نبود، اگر نشست شورای حکام نیز به صدور قطع‌نامه‌ای علیه ایران منجر شود، تنش دو طرف عملا وارد نقطه برگشت‌ناپذیری خواهد شد که می‌تواند آستن تحقق هر سناریویی باشد. پیرو این نکته به‌عینه رجعت به دوران ترامپ را شاهد خواهیم بود.

مذاکرات با روسیه

در این بین دوقطبی درون ساختاری اصولگرایان با محوریت تقابل طیفی از مجلس با دولت که از زبان امیرعبداللهیان در داووس مطرح شد، حکایت از فشار برای عدم توافق دارد. شاید به دلیل همین فشارهاست که سیاست سکوت و عدم تشریح شرایط مذاکرات از جانب دولت رئیسی و وزارت امور خارجه اجرائی شده است. خلا استقلال سیاسی این دولت و مقیدشدن به برخی پیش‌فرض‌ها تنها به تداوم رفتار دست‌به‌عصای رئیسی، امیرعبداللهیان و باقری‌کنی منجر خواهد شد که از یک طرف ذیل درک واقعیت‌های کنونی تمایل به احیای برجام و لغو تحریم‌ها قرار دارند، کمااینکه گفته‌های سه‌شنبه جاری سکان‌دار دیپلماسی ایران در نشست هم‌اندیشی سالانه مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه درخصوص برجام مؤید این موقعیت است و در عین حال از انتقاد، هجمه و اعتراض گروه فشار در نوعی ترس و واهمه سیاسی هم به سر می‌برند. این شرایط دوگانه به عدم تصمیم‌گیری دولت منجر شده است که چویش را فقط مردم می‌خورند.

سکوت بر لبان باقری‌کنی و عدم تبیین و شرح‌ندادن ماقوع در وین توسط وزیر امور خارجه و دستگاه دیپلماسی هم بر شدت ابهامات افزوده است؛ نکته‌ای که کسانی چون علی مطهری هم اخیرا به آن اشاره داشتند.

این بی‌پاسخ‌ماندن سؤالات و ابهامات افکار عمومی و رسانه‌های داخلی از سرنوشت مذاکرات و آینده برجام با هر دلیل و منطقی که توسط وزارت امور خارجه در دستور کار قرار گرفته باشد، بی‌شک در این شرایط نتیجه عکس خواهد داد. ضمن اینکه اگر نهایتا شاهد احیای برجام باشیم جزئیات متن توافق انجام‌شده توسط دولت رئیسی منتشر خواهد شد. پس چه امروز و چه آن روز باید برای بند به بند و خط به خط مذاکرات به همه پاسخ دهند؛ بنابراین کلی‌گویی، سکوت و مقصر جلوه‌دادن آمریکا تا ابد نمی‌تواند جواب‌گوی سؤالات بی‌پایان پیرامون عملکرد دولت رئیسی در وین باشد، کمااینکه دولت روحانی و طرف هم تا آخر عمر دولت زیر بار انتقادات، توهین‌ها و هجمه‌های برجامی بودند.

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52